

Beskrivelse af den overordnede struktur for landbrugsbedriftens bæredygtigheds- rapportering

- Såvel intern som ekstern rapportering

Rasmus Berg Larsen, Specialkonsulent

SEGES Strategi & Vækst

Indhold

1. Introduktion.....	1
2. Afgrænsning af landbrugsbedriftens bæredygtighedsrapportering.....	2
3. Proces for udvikling af skabeloner for rapportering	3
3.1 Udvikling af rapporteringsstruktur.....	3
3.2 Involvering og feedback fra landmanden og landbrugets interessenter	4
3.2.1 Landbrugets eksterne interessenter	4
3.2.2 Fire udvalgte bedriftscases.....	7
4. Skabeloner for landbrugsbedriftens bæredygtighedsrapportering.....	9
4.1 Landbrugsbedriftens interne bæredygtighedsrapportering	9
4.2 Landbrugsbedriftens eksterne bæredygtighedsrapportering	10
5. Konklusion.....	13

1. Introduktion

I bestræbelserne på at udarbejde det faglige fundament for landbrugsbedriftens bæredygtighedsplatform, ligger også en opgave i at forholde sig til hvordan landbrugsbedriftens bæredygtighed skal kommunikeres og rapporteres. Med data, tal og resultater på en landbrugsbedrifts bæredygtighed, eller dens bæredygtige udvikling, følger også behovet for at rapportere dette – til en omverden hvor bæredygtighed er altdominerende og for en landmand som savner konkret viden, konkrete tal og konkrete initiativer på bedriftsniveau.

Derfor er der i indeværende projekt lagt et stykke arbejde for at **udarbejde fundamentet for landbrugsbedriftens bæredygtighedsrapportering**.

Det indebærer, at der er udarbejdet to skabeloner for landbrugsbedriftens bæredygtighedsrapportering:

- En intern bæredygtighedsrapportering, samlet i en skabelon for et digitalt ledelsesværktøj

- En ekstern bæredygtighedsrapportering, samlet i skabelonen Rapport for bæredygtig udvikling.

I bestræbelserne på dette er der taget udgangspunkt i tidligere års projekter vedr. bæredygtighed, nærmere bestemt '*Landbrugsbedriftens bæredygtighedsværktøj – Udvikling af drejebog og kravspecifikation*'. Det er specielt kravspecifikationen med de 10 temaer, og det daværende arbejde med at udarbejde skabeloner.

I nærværende notat afgrænses opgaven først, for dernæst at beskrive processen frem mod udviklingen af de to skabeloner for bæredygtighedsrapportering. Dernæst beskrives de to skabeloner og deres elementer, og slutteligt konkluderes der.

De to skabeloner kan ses særskilt på SEGES' projektsite: https://projektsitet.seges.dk/fond/promilleafgiftsfonden/aar/2020/projekt/Baeredygtighedsplatform_5542

2. Afgrænsning af landbrugsbedriftens bæredygtighedsrapportering

Indledningsvist bør 'landbrugsbedriftens interne og eksterne bæredygtighedsrapportering' defineres og afgrænses. Der er brugt flere navne og begreber, jf. ansøgningen.

Der skal først og fremmest skelnes mellem *intern* og *ekstern* bæredygtighedsrapportering.

Den *eksterne* bæredygtighedsrapportering, er den rapportering af bedriftens bæredygtighed, der først og fremmest er til eksternt brug. Det er med andre ord en rapportering, der skal kommunikeres til *eksterne* interessenter af bedriften. Det kan sammenlignes med en virksomheds årsregnskab der til eksternt brug kommunikerer virksomhedens performance i det forgangne år. I indeværende projekt er der derfor taget udgangspunkt i udviklingen af en *rapport*, som samler op på bedriftens status og performance ift. dens bæredygtige udvikling.

Den *interne* bæredygtighedsrapportering, er den rapportering af bedriftens bæredygtighed, der først og fremmest er til internt brug. Det er med andre ord et *redskab* eller *værktøj*, som landmanden kan bruge til at danne sig overblikket over bedriftens bæredygtighed samt træffe beslutninger ud fra. Det skal derfor være muligt for landmanden at få *hele* overblikket her med et *fuldstændigt* detaljeringsniveau. Man kan sammenligne det med et løbende (digitalt) driftsregnskab, hvor landmanden kan overskue *hele* sin virksomhed med alle produktionsgrene ned i mindste detalje. I indeværende projekt er der derfor taget udgangspunkt i at lave en skabelon, der på baggrund af den struktur og det format der er udviklet til den eksterne rapportering, illustrerer hvordan et digitalt værktøj til styring og beslutningsstøtte for bedriftens bæredygtighed, kunne opbygges.

3. Proces for udvikling af skabeloner for rapportering

Processen for udviklingen af skabelonerne for bedriftens bæredygtighedsrapportering, kan deles op i to primære dele:

- 1) Udvikling af rapporteringsstruktur
- 2) Involvering og feedback fra landmanden og landbrugets interessenter.

3.1 Udvikling af rapporteringsstruktur

I udviklingen af strukturen for rapporteringen, har der været to sideløbende processer:

- 1) Udvikling af struktur og format
- 2) Inkorporering og justering af faglige indikatorer og temaer.

Det er tilstræbt, at der er størst mulig sammenhæng mellem struktur og format for både den interne og eksterne bæredygtighedsrapportering.

I udviklingen af selve strukturen og formatet for rapportering har de 10 definerede temaer for bæredygtighed, været centrale. Rapporteringen er bygget op efter, at der er 10 temaer, eller 'overskrifter' om man vil for en bedrifts bæredygtige udvikling. For hver af disse temaer er der en række indikatorer, som bedst muligt skal indikere bedriftens status og performance på et givent tema.

Opgaven blev grebet an således, at den eksterne rapportering skulle laves dels med inspiration fra andre branchers måde at rapportere bæredygtighed fra årligt, samt årsregnskabet som vi kender det. Altså at den eksterne rapportering af bedriftens bæredygtighed er en årlig tilbagevendende rapport, der viser bedriftens status og performance på en række udvalgte temaer og indikatorer. I flere brancher, og blandt mange større virksomheder, gøres dette ligeså.

Arbejdet startede med en desk research af anbefalinger vedr. rapportering af bæredygtighed. Eksempelvis blev anbefalinger fra danske revisors CSR-udvalg, under FSR, taget med i udviklingen, som gik på tydeligt at forklare et landbrugs kerneaktiviteter for udefrakommende læsere, som sker via en grafisk figur, der giver overblik over et landbrug og dets 10 temaer.

Af nævneværdige rapporter der har givet inspiration, er eksempelvis:

- Danish Energy Management A/S, Sustainability report 2018
- E-boks A/S, COP report 2018
- Grønlandsbanken, COP report 2018
- Vandcenter Syd A/S, Cop rapport 2018.

Derudover har selve årsregnskabstankegangen inspireret til strukturen og formatet for den eksterne rapportering i form af eksempelvis ledelsesberetning, kommentarer mv.

I inkorporeringen og justeringen af de faglige indikatorer og temaer, har det været gennemgående at basere det på faglighed. Det vil sige, at de fagligt ansvarlige, der har haft et tema som ansvarsområde, har leveret indikatorer til rapporteringsformatet. I arbejdet med dette har der med forålet om at have en metodik og ensartethed i indikatorerne været et løbende samarbejde med de faglige

ressourcepersoner. Dette har skullet sikre, at indikatorerne egnede sig til et rapporteringsformat, hvor de skal vises på en relativ simpel og overskuelig måde.

Derfor har udvælgelse (og fravalg) i indeværende projektår, været afgrænset til først og fremmest den faglige vurdering – og derfor er der ikke nødvendigvis taget højde for andre relevante kriterier, som f.eks. omverdenens behov og krav.

3.2 Involvering og feedback fra landmanden og landbrugets interessenter

Landmanden producerer fødevarer som en del af et samfund, og dermed med en lang række interessenter. Der er stor bevågenhed omkring landbrugets bæredygtighed og bæredygtige udvikling – både fra det omgivende samfund og interessenter og ikke mindst for den enkelte landmand. I bestræbelserne på at udarbejde det bedst mulige fundament for landbrugsbedriftens bæredygtighedsrapportering, er der søgt feedback og involvering hos en række landmænd samt en række interessenter i og omkring landbruget. De interessenter og fora som har været involveret, og som har givet feedback er:

Landmandens eksterne interessenter:

1. Miljøstyrelsen, ved Ditte Eskjær, der bl.a. arbejder med miljøledelse for husdyrbrug
2. Revisionsbranchen ved Tom Vile, tidligere direktør i FSR (Forende Statsautoriserede Revisorer) samt Kim Wegener, Statsautoriseret revisor SEGES
3. Advisory Board for bæredygtig finansiering i landbruget
4. Fagligt Forum i indeværende projekt.

Landmanden:

1. Fire udvalgte landmænd, med hhv. mælke-, fjerkræ- og griseproduktion samt en med ren planteavl.

3.2.1 Landbrugets eksterne interessenter

Nedenfor vil korte referater og feedback fra disse interessenter blive beskrevet.

Miljøstyrelsen, Ditte Eskjær der bl.a. arbejder med miljøledelse for husdyrbrug

Miljøstyrelsen er en vigtig interessant for dansk landbrug og for den enkelte landmand, hvilket bl.a. konkret udmønter sig i programmet 'Miljøledelse for husdyrbrug', der gør sig gældende for IE husdyrbrug¹. Til mødet var der en indledende dialog om mulighederne for at en bæredygtighedsrapportering på bedriftsniveau kan ske i synergi med miljøledelse. Den meget tidlige opsummering er, at der er flere store synergimuligheder for, at rapporteringen på bedriftsniveau kan spille ind i miljøledelse og dermed lette landmandens hverdag.

Korte mødenoter fra mødet:

- *Et bæredygtighedsregnskab vil i meget høj grad kunne spille ind i miljøledelse. Der er gode muligheder for at lette landmandens hverdag derved.*
- *Miljøledelse kan være alt fra en udførlig rapport til et mere simpelt dokument.*
- *Der findes et system, kaldet "mini miljøledelse", som er tilstrækkeligt.*
- *Kommunerne, som fører tilsyn, oplever udfordringer med, at landmændene ikke har lavet miljøledelse og/eller har svært ved at se værdien derved.*

¹ <https://mst.dk/erhverv/landbrug/miljoetilsyn/miljoeledelse-for-husdyrbrug/>

- *Kommunerne scorer landmændene efter en risikomodel, hvor hver enkelt bedrift risiko-scores efter hvert tilsyn (se bilag 1 i bekendtgørelsen). De scores efter parametrene;*
 - *Miljøledelse*
 - *Regelefterlevelse*
 - *Oplagring af husdyrgødning*
 - *Husdyrbrugets størrelse*
 - *Sårbarhed i forhold til placering.*
- *Der er en gulerod for landmændene ved at have en god score, da de derved får færre tilsyn. Disse tilsyn er brugerbetalt, så det er ligeledes en økonomisk gulerod. Dog skal alle bedrifter modtage basistilsyn hver 1-3 år.*

Revisionsbranchen ved Tom Vile, tidligere direktør i FSR (Forende Statsautoriserede Revisorer) samt Kim Wegener, Statsautoriseret revisor SEGES

Landbruget, og alle andre erhvervsdrivende brancher, rapporterer allerede i dag - på deres økonomiske status og performance via årsregnskabet. Ligeså rapporterer flere brancher og virksomheder også på deres bæredygtighed i dag, eksempelvis større virksomheder der skal rapportere i henhold til Årsregnskabsloven § 99 a og b². Derfor er der megen viden, erfaring og inspiration at hente her.

Fra mødet med Kim Wegener blev bl.a. følgende noteret og taget med videre:

- *World Economic Forum, og deres seneste rapport om ESG-rapportering, kommer til at være styrende*
- *Hvad findes der af regler?*
- *Årsregnskabslov §99 stk. a og b*
- *Der stilles krav til ledelsesberetning i andre brancher*
- *Børsnoterede har forpligtigelser udover årsregnskabsloven, de skal forholde sig til samtlige punkter i regler for god selskabsledelse*
- *CSR-rapporter er pt. oftest på frivillig basis*
- *Landbrugets store krydsoverens-tjek vil give validitet. Det kan formentligt være dækkende for at opnå validitet således, at en ekstern revision af indholdet ikke er nødvendig.*

Fra mødet med Tom Vile blev bl.a. følgende noteret og taget med videre:

- *Landbruget skal nøje overveje, hvilke målepunkter der er strategisk vigtige, ift. hvem vi rapporterer til. Er det forbrugere, samfund, banken eller andre, skal målepunkterne målrettes disse?*
- *For at sikre sig det rette mix af mål og kategorier, bør der skeles til ESG-rapportering*
- *FSR har udgivet 15 nøgletal omkring bæredygtighed, der kan inspirere*
- *Det er svært at validere den her slags regnskaber, og det skal være et økonomisk incitament i det*
- *På sigt kan en uafhængig revisionsinstans give investorer tryghed og troværdighed*
- *Overvej muligheder for at den enkelte bedrift kan vise offentligheden resultaterne, samt om der kan ske en kobling og aggregering af bedrifter, så der måske på en hjemmeside kan rapporteres om de samlede effekter og vise disse til offentligheden.*

Advisory Board for bæredygtig finansiering i landbruget – den 15. september 2020

I projektet "Bæredygtig finansiering af dansk landbrug", ledt af SEGES, er der nedsat et Advisory Board. Dette Advisory Board gav feedback til indeværende projekts foreløbige resultater. Til Advisory Boardet blev et foreløbigt eksempel på rapportering på bedriftsniveau præsenteret – "Landmandens rapport for bæredygtig udvikling".

Deltagerne i Advisory Boardet repræsenterer en bred gruppe af finansielle institutioner og organisationer, der er relevant for den enkelte landmand:

² <https://www.fsr.dk/opdaterede-tjeklister-til-99-a-og-b-faa-styr-paa-redegoelserne-for-samfundsansvar-og-koensmaessig-sammensaetning-af-ledelsen>

- Lene Gade Hovmøller, Landbrugskundedirektør, Vækstfonden
- Poul Erik Jørgensen, Landbrugsdirektør, Nykredit
- Pernille Stenstrup, Landechef for landbrug, Danske Bank
- Kristian Karlshøj, direktør og ejer af landbrugsvirksomheden Ausumgaard
- Niels Dengsø Jensen, Bestyrelsesformand AP Pension, Bestyrelsesformand DLG, direktør
- Jens Kr. A. Møller, Adm. direktør, DLR Kredit
- Anders Hansen, Portfolio Manager Westchester Group Investment Management
- Morten Holm Østergaard, Erhvervspolitisk chef, Landbrug & Fødevarer
- Anne-Louise Thon, Partner og medstifter, SDG Invest

Udvalgte noter fra referatet fra mødet er gengivet nedenfor:

- *Vi har i fællesskab brug for de her data. Det er vi jo enige om*
- *Vi tror på, at SEGES skal levere basisdata, og så kan virksomhederne altid sætte deres 'eget præg' på det efterfølgende*
- *Landmanden skal påtage sig en egenkontrolrolle. Det er et behov ift., at være en troværdig og transparens partner overfor kreditpartnere, finanstilsynet osv.*
- *Jeg savner noget for landmanden. Hvordan bliver landmanden bedre? Hvordan sikrer vi fremdriften? Hvem skal drive det – er det SEGES?*
- *Der skal være en gulerod for landmanden, der skal drive det her i gang. Landmanden skal føle, at han får noget for at rapportere. Det skal ikke være ekstra bureaukrati for landmanden uden, at han får betaling for det*
- *SEGES bør have data og ansvaret. Modsat andre lande har vi setupet, fordi vi kan lade data flyde og kører det igennem SEGES*
- *Rapporten bør kunne vise, om man som landmand er berigtiget til grøn finansiering og kan leve op til EU-taksonomien*
- *Ønske om mere tydelighed; hvornår ved jeg, at kunden er grøn og kan opnå grøn finansiering?*
- *Der mangler positive vinkler, som kan være med til at trække virksomheden op*
- *Overvejelse om at samle udvalgte temaer og indikatorer i virksomhedens økonomiske årsregnskab og vedlægge bæredygtighedsrapporten som et bilag.*

Fagligt Forum i indeværende projekt - den 28. oktober 2020

I indeværende projekt er der etableret et Fagligt Forum. De fik ligeledes præsenteret et eksempel på en landmands "Rapport for bæredygtig udvikling" med det formål at få deres feedback. Deltagerne i det Faglige Forum var:

- Anna Flysjö, Arla Foods
- Birgitte Marie Løvendahl Raun, DLG
- Gustaf Bock, Danish Crown
- Jesper Sølvér Schou, KU
- Julie Cherono Schmidt Henriksen, ØL
- Michael Stevns, Danish Agro
- Tommy Dalgaard, AU.

Udvalgte punkter fra referatet er nedenfor:

- **Jesper spørger**, om projektgruppen har tænkt på efteruddannelse. **Rasmus bekræfter**, at det er noget af det, de arbejder videre med både af landmanden som leder, og medarbejderne under "arbejdsforhold"
- **Gustaf forstår** godt, at de gerne vil have punktet (Efterlevelse af love retningslinjer og certificeringer) med, fordi det synliggør alle de specifikke love og regler, som landmanden skal overholde. Det er ikke givet, at modtagerne af rapporten banker, investorer mv. ved, hvilke love og compliance, der er på ejendommene

- **Gustaf spørger**, om man i projektet har forholdt sig til, hvem målgruppen er – det er vel fuldtids-landmænd? Har man evt. tænkt på at lave en lightudgave til deltidslandmænd. **Rasmus forklarer**, at landmanden selv kan vælge, hvor meget han vil have med i rapporten og hvor mange temaer, han vil rapportere på
- **Nicolaj spørger**, om der er benchmarking med i rapporten, og om data er meget specifikke, eller om det er noget, der kan variere fra gang til gang? **Rasmus svarer**, at benchmarking er med, hvor det har været muligt, og målet er, at det bliver muligt
- **Michael mener** også, at det er en god begyndelse, men savner hjælp til landmanden til at forstå, hvorfor man skal gøre det. Der er brug for et længere perspektiv end 1 år, så landmanden kan se, at det han har planlagt, går den rigtige vej, og lidt mere hjælp til at finde ud af, hvad han vil på bæredygtighedsområdet. Derudover skal det koordineres med afsætningsselskabers krav.

Det fulde referat kan læses særskilt.

3.2.2 Fire udvalgte bedriftscases

Landmanden og værdien af en bæredygtighedsrapportering har løbende været i centrum i arbejdet, da rapporteringen skal være landmandens egen.

Derfor blev der afholdt møder med fire case landmænd, som tilsammen repræsenterede grise-, mælke-, fjerkræ- og planteproduktion. Landmændene var spredt geografisk og var meget forskellige i størrelse og organisering. Målet med dette var, at skabe en repræsentativ gruppe af landmænd ift. dansk landbrug, ift. at det kun er fire cases.

Formålet med møderne, og arbejdet derop til, var:

1. At blive klogere på datatilgængelighed
2. At afdække behov for at tilpasse indholdet
3. At modtage feedback fra de landmænd som leverer data
 - Er indikatorerne vedkommende?
 - Giver temaer og indikatorer et retvisende billede af ejendommen?
 - Er afrapporteringsformatet fyldestgørende og brugervenligt?

Hver landmand modtog forud for mødet en rapport med bedriftsspecifikke data, da data på alle indikatorer blev trukket og beregnet for bedrifterne. Værdierne for 2019 er derfor præsenteret i rapportskabelonen for ekstern rapportering. Rapportens indhold, format og brug blev drøftet til møderne, hvor der i to af tilfældene også var en landbrugsrådgiver med.

De generelle kommentarer fra landmændene til møderne var:

- *Opbakning til temaerne og indikatorer*
- *Positivt at få præsenteret bedriftsspecifikke data*
- *Oplever ikke et egentligt behov for at kunne rapportere på den grønne og røde bundlinje i dag*
- *Efterspørger simplicitet og grundighed*
- *Stor forskel på hvilke temaer bedriften fokuserer på – og dermed behov og interesse for at afrapportere på*
- *Kompliceret for den mindre bedrift uden ansatte, simpelt for den meget store bedrift med mange ansatte*
- *Stor interesse for at fortsætte arbejdet indtil der foreligger en endelig rapport med ledelsesberetning, mål for 20XX etc.*
- *Stor interesse for at kunne pege på udviklingspotentialer.*

De specifikke kommentarer for hvert tema kan ses nedenfor.

Tema	Kommentarer
<i>Bedriftens økonomiske robusthed</i>	• Stor opbakning til temaets relevans • For flertallet relativt vedkommende indikatorer
<i>Optimal ressourceanvendelse</i>	• Meget stor opbakning til temaets relevans • De gode historier blev efterlyst – affaldshåndtering, gyllehåndtering, logistik (naboer), produktion af grøn strøm • Flere indikatorer blev efterlyst
<i>Ledelse af bedriften</i>	• Opbakning til temaets relevans • Svært at udfylde • Kritik af selvrapportering formatet
<i>Efterlevelse af love og certificeringer</i>	• Stor opbakning til temaets relevans
<i>Arbejdsforhold</i>	• Stor opbakning til temaets relevans • Kritik af selvrapportering formatet
<i>Klimapåvirkning</i>	• <i>Data var ikke tilgængelige til møderne</i> – dog meget stor opbakning til temaets relevans • Skepsis i forhold til håndteringen af kulstoflagring
<i>Biodiversitet og natur</i>	• <i>Data var ikke komplet</i> • Meget stor opbakning til temaets relevans • Stor nysgerrighed på temaet – meget forskellige strategier
<i>Vandmiljø og luftkvalitet</i>	• Stor opbakning til temaets relevans • For de fleste landmænd var det uvedkommende indikatorer. Efter drøftelse af indikatorerne, meget stor interesse. Ikke vant til at arbejde med bedriftsspecifikke tal på dette tema
<i>Husdyrenes sundhed og velfærd</i>	• Stor opbakning til temaets relevans • Vedkommende indikatorer som er kendte nøgletal for landmanden
<i>Markjordens frugtbarhed</i>	• Stor opbakning til temaets relevans • Meget forsimplet – efterspørger flere indikatorer

4. Skabeloner for landbrugsbedriftens bæredygtighedsrapportering

I det følgende afsnit vil skabelonerne for hhv. landbrugsbedriftens interne og eksterne bæredygtighedsrapportering blive beskrevet. De kan hver især hentes separat.

4.1 Landbrugsbedriftens interne bæredygtighedsrapportering

Fundamentet til skabelonen for landbrugsbedriftens interne bæredygtighedsværktøj er udarbejdet i form af et digitalt ledelsessværktøj.

Grunden hertil er, at når bedriftens bæredygtighed skal rapporteres internt, så skal det forstås som, at det er til landmanden og de ansatte på bedriften. Dermed skal landmanden være i stand til at se hvordan bedriftens status og performance er – lige fra generelle nøgletal på eks. klima til detaljerede målepunkter på dyrenes sundhed og velfærd. Ligeså skal landmanden kunne se bedriftens samlede rapportering, ligesom landmanden skal kunne se rapportering på de enkelte produktionsgrene.

Hvor den eksterne bæredygtighedsrapportering sker i form af en rapport inspireret af årsregnskabet, er den interne bæredygtighedsrapportering inspireret af driftsregnskabet, hvis man skal blive i samme billedsprog. Dermed skal landmanden være i stand til løbende at følge sin bedrifts status og performance på udvalgte bæredygtighedstemaer og indikatorer.

Grunden til at det fremover benævnes som et "online ledelsessværktøj" er, at det er tiltænkt, at den interne bæredygtighedsrapportering skal ske således at landmanden som leder, kan bruge bæredygtighedsrapporteringen til at se bagud – status og performance – for at tage fremadrettede beslutninger vedrørende sin bedrift. Dermed skal ledelsessværktøjet understøtte landmanden og hans bedrifts bæredygtige udvikling.

At udvikle et digitalt ledelsessværktøj med så mange temaer, indikatorer og dermed data, er et enormt arbejde, som i sig selv er et projekt. Dette ligger ikke indenfor nærværende projekts formål. Derfor er der i denne arbejdsmappe fokuseret på at udvikle en digital skabelon, eller en mockup³ om man vil, der i en digital version kan inspirere til hvordan et digitalt ledelsessværktøj for landbrugsbedriftens bæredygtighedsrapportering kunne se ud.

Den digitale skabelon, kan tilgås på dette link: <https://i6agw3.axshare.com>

Vær dog opmærksom på at linket ikke vedligeholdes efter projektperiodens udløb, hvorfor der kan være udfordringer med linkets stabilitet. Der er desuden udarbejdet en video, der gennemgår skabelonen og dets funktioner. Denne kan ses på SEGES' projektsite: https://projektsitet.seges.dk/fond/pro-milleafgiftsfonden/aar/2020/projekt/Baeredygtighedsplatform_5542

Skabelonen i form af det digitale mockup består af en række elementer og i det følgende vil disse beskrives.

³ "En mockup er en model af et færdigt produkt til brug ved produktudvikling, design, undervisning, præsentation, designevaluering, promovering og lignende. En mockup er ikke nødvendigvis funktionsdygtig"

Forsiden med en grafisk illustration

Forsiden af skabelonen består af en grafisk illustration, der afbilleder landbrugsbedriftens temaer for bæredygtighed. Det er den samme grafiske illustration fra den eksterne rapportering.

For at kunne give landmanden et simpelt overblik over status og performance, kan man "holde" musen hen over et tema, hvorefter en række indikatorer og deres resultat vil fremvises.

Det kunne eksempelvis være temaet 'Klimapåvirkning', hvor CO²-ækvivalenter på hhv. 'Bedriftens interne aftryk', dets 'Livscyklus aftryk' samt fordeling pr. kg mælk, oksekød og hvede præsenteres.

Forsiden skal være den enkle og intuitive indgang til landbrugsbedriftens bæredygtighedsrapportering. Man kan med rette overveje om tal og resultater skal præsenteres med det samme, således at landmanden ikke skal gøre noget aktivt for at se resultatet.

Opbygning for hvert tema

Fra forsiden kan landmanden trykke sig ind på hvert tema for at gå dybere ned i detalje- og datarigdommen i skabelonen. Hvert tema er opbygget med følgende 3 faner:

- 1) Overblik
- 2) Data
- 3) Tiltag og mål.

I 'Overblik' kan landmanden se bedriftens resultat under et givent tema. Det er altså de indikatorer og det dertilhørende resultat, der præsenteres for landmanden her. Der er brugt samme grafik og opsætning som i den eksterne rapportering 'Rapport for bæredygtig udvikling', da konsistens og ensartethed kan være fordelagtigt.

I 'Data' kan landmanden dykke ned i datagrundlaget for temaet og indikatorerne. Hvis der er indikatorer der kræver selvrapportering, eksempelvis som ledelse, har landmanden her muligheden for selvrapportering. Ligeså kan man på sigt overveje, om landmanden skal kunne tilgå dataark her.

I 'Tiltag og mål' kan landmanden notere sine tiltag og mål under et givent tema. Eksempelvis under 'Ledelse', hvor landmanden således kan notere, hvilke tiltag der er gjort for at forbedre ledelsen på bedriften. Ligeledes kan han notere, hvilke mål han har sat for ledelsen af bedriften.

Det er tiltænkt, at den eksterne rapportering bl.a. skal ske på baggrund af den interne rapportering, da mange data, tiltag, mål o.l. kan opsamles her.

4.2 Landbrugsbedriftens eksterne bæredygtighedsrapportering

Skabelonen for landbrugsbedriftens eksterne bæredygtighed er udviklet med inspiration fra årsregnskab og årsrapporter. Derfor tager den form som en årsrapport med titlen:

'Rapport for bæredygtig udvikling 20xx'

At kalde rapporten og udvikle rapporten efter bæredygtig udvikling, og ikke bæredygtighed, er valgt da rapporten gerne skal motivere til udvikling.

Rapporten kan hentes på SEGES' Projektsite: https://projektsitet.seges.dk/fond/promilleafgiftsfonden/aar/2020/projekt/Baeredygtighedsplatform_5542

Rapporten består af en række elementer og i det følgende vil disse beskrives.

Grafisk illustration 'En landbrugsbedrifts forretningsmodel i relation til bæredygtig udvikling'

På side 2 finder man en grafisk illustration over en landbrugsbedrifts forretningsmodel ift. bæredygtig udvikling. Rapportens faglige temaer er derfor illustreret i figuren, og formålet er, at lægmand skal kunne læse og forstå hvordan en bedrifts forretningsmodel relaterer sig til bæredygtig udvikling. Det anbefales i det videre arbejde, at sammenhængene mellem temaerne gøres synlige således, at man giver læseren forståelsen af, at det hele hænger sammen.

Ledelsesberetning

På side 4, efter en indholdsfortegnelse, finder man landmandens ledelsesberetning. Da der ikke er nogle retningslinjer, regler, love og helt generelt krav til en landbrugsbedrifts bæredygtighedsrapportering, er der heller ikke retningslinjer for, hvad og hvordan landmandens ledelsesberetning i en sådan sammenhæng skal foregå.

Med inspiration fra en ledelsesberetning i et årsregnskab eller årsrapport, giver man dermed landmanden mulighed for at sætte ord på bedriftens bæredygtige udvikling – både i det forgangne år men også i fremtiden. Ligeså giver man landmanden mulighed for at fortælle om alt det, som ikke bliver præsenteret for læseren igennem temaerne og dets indikatorer. Der findes mange gode historier, resultater o.l. der skal fortælles i landbruget, og på den enkelte bedrift, og disse kan ofte være svære at måle og sætte tal på. Med ledelsesberetningen har landmanden mulighed for at gøre netop dette.

I ledelsesberetningen lægges der dog op til at landmanden kan berette om:

- Bedriftens væsentligste aktiviteter
- Bedriftens mission og vision
- Bedriftens fokus og resultater i 2019 for virksomhedens tre (bæredygtige) bundlinjer
- Bedriftens fokus og fremtidige mål for virksomhedens tre (bæredygtige) bundlinjer
- Bedriftens samfundsansvar og hvordan dette tages.

De faglige temaer og dets indikatorer

Fra side 6 og frem præsenteres læseren for bedriftens resultater på de faglige temaer. Hvert enkelt tema er forsøgt struktureret på samme måde således, at der er en ensartethed hele vejen igennem.

Hvert tema indledes med en brødtekst der skal give læseren en kort indledning til temaet, hvad det er og hvorfor det er relevant i en bæredygtigheds sammenhæng. Dernæst følger selve indikatorerne der inden for hvert tema rapporteres mest hensigtsmæssigt. Fra tema til tema vil dette variere en smule, alt efter om det eksempelvis er et tal, en sundhedsstatus eller et biodiversitetskort.

Til fælles har de dog at der gives en status eller resultat for det forgangne år, ligesom enheden der rapporteres i angives. Når muligt og relevant, gives der også et benchmark enten i form af en faktoranalyse eller et tal eller lignende. Mange af resultaterne kan for den enkelte virke uvedkommende og svære at forholde sig til, hvorfor et benchmark i mange tilfælde kan være relevant.

Ligeså gælder det for størstedelen af indikatorerne, at landmanden kan vælge at angive et mål for det kommende år. Dette skal være med til at drive og understøtte den bæredygtige udvikling.

Det anbefales for det videre arbejde, at hver indikator beskrives yderligere end hidtil. Dette skal sikre, at fortolkningen af indikatorerne er korrekt og hensigtsmæssig.

For hvert tema har landmanden ligeledes mulighed for at formulere sig med tekst indenfor temaet. Med udgangspunkt i 'Økonomisk robusthed' kan dette gøres ved at beskrive '*aktiviteter og resultater for bedriftens økonomisk robusthed i 2019*' eller '*mål og tiltag for bedriftens økonomisk robusthed i 2020*'. Dermed har landmanden en mulighed for at fortælle om alt dét, der ikke fortælles igennem indikatorerne. Det kan være initiativer landmanden har sat i værk, hændelser der har påvirket det for-gangne år o.l.

Og således rapporteres alle rapportens temaer.

Rapport for bæredygtig udvikling – anvendt praksis

På denne side gives der et kort indblik i hvordan temaer og indikatorer er udvalgt. Denne side skal tjene til formålet om at give den nysgerrige læser muligheden for at dykke dybere ned i temaerne og indikatorernes faglighed.

Samtidig skal siden være med til at skabe en vis form for validitet og troværdighed. Da der ikke er regler, retningslinjer, regulering o.l. for landbruget at læne sig op ad og blive kontrolleret på, er det vigtigt at der er fokus på at skabe validitet og troværdighed. Denne side skal understøtte dette ved, at vise en åbenhed og transparens omkring fagligheden i rapporten – en faglighed der er ekstremt vigtig.

På siden skal det også være muligt at "komme videre" for at få en dybere indsigt i fagligheden, eksempelvis via en henvisning til en hjemmeside med denne information.

Ledelsespåtegning og SEGES' erklæring

Formålet med en ledelsespåtegning og en erklæring fra SEGES er, at øge validiteten og troværdigheden ved rapporten. Det er dog vigtigt at nævne, at da der ikke findes retningslinjer, regler eller lignende, kan der ikke laves en erklæring eller ledelsespåtegning ift. netop disse.

Det anbefales, at der tages stilling til hvordan dette håndteres således, at rapporten har den nødvendige validitet og troværdighed.

5. Konklusion

I indeværende projekt og arbejdsplan, er der lagt fundamentet for landbrugsbedriftens bæredygtighedsrapportering. Det er konkret gjort ved at udarbejde skabeloner for landbrugsbedriftens interne og eksterne bæredygtighedsrapportering. I skabelonerne indgår de 10 temaer for bæredygtighed, samt de indikatorer som de fagligt ansvarlige har udvalgt.

I udarbejdelse af strukturen og formatet for rapporteringerne har en lang række af landbrugets og landmandens interesser været inddraget for at afdække de behov de måtte have for rapportering af landbrugsbedriftens bæredygtighed.

Der er udviklet en skabelon for landbrugsbedriftens interne bæredygtighedsrapportering, i form af en mockup af et digitalt ledelsesværktøj. Skabelonen skal inspirere til hvordan et værktøj i fremtiden evt. kan struktureres.

Der er udviklet en skabelon for landbrugsbedriftens eksterne bæredygtighedsrapportering, også kaldet **Rapport for bæredygtig udvikling**. I skabelonen indgår alle de temaer og indikatorer, der har været udarbejdet i projektet, i en bruttoliste form. I det videre arbejde må det derfor afstemmes, hvilke der skal indgå – et valg der formentligt bør være landmandens.

SEGES - Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.
Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N

T: +45 8740 5000 - F: +45 8740 5010 - E: info@seges.dk

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov. SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende notatets informationer.